

BULLETIN

SLOVENSKEJ BOTANICKEJ SPOLOČNOSTI
pri Slovenskej akadémii vied

Ročník **3**
Číslo **1**

Spoločná schôdza predsedníctiev SBS a ČSBS v Mlyňanoch

V stanovách SBS § 18 o spolupráci a reprezentácii národných spoločností sa v čl. 2 hovorí, že na riešenie otázok vyžadujúcich stanovisko, koordináciu alebo súčinnosť obidvoch národných vedeckých spoločností sa utvoria podľa dohody spoločné koordinačné orgány. Po vzájomnej dohode takýto orgán tvorí predsedníctvo SBS a ČSBS. Podľa potreby, najmenej však raz do roka sa obidve predsedníctva schádzajú, aby prerokovali najnaliehavejšie úlohy vedeckých spoločností a vzájomnú spoluprácu na ďalšie obdobie.

V r. 1980 sa takáto schôdza uskutočnila na Ústave dendrobiológie SAV v Mlyňanoch v dňoch 23. - 24. októbra. Hostiteľský ústav pripravil príjemné prostredie na spoločné rokovanie, ktorého sa za ÚV SBS zúčastnili dr. J. Michalko, CSc., dr. O. Erdelská, CSc., dr. F. Hindák, DrSc., Dr. E. Kmeťová, CSc. a doc. Ing. F. Benčať, CSc.; za hlavný výbor ČSBS člen korešp. S. Hejný, dr. J. Holub, CSc., prof. dr. Zd. Černohorský, DrSc. a dr. J. Chrtek, CSc. Na schôdzu sa prizvali: zo SBS predsedníčka komisie pre výučbu botaniky dr. A. Herichová, CSc., z ČSBS predsedníčka pedagogickej komisie dr. J. Mladá. Hlavnými rokovacími bodmi bola problematika výučby botaniky na všetkých vzdelávacích stupňoch škôl v SSR a ČSR a akcie národných spoločností väčšieho rozsahu v najbližších rokoch.

O tvorbe učebníc botaniky a výučbe botaniky na základných a odborných školách a na gymnáziách informovala dr. Mladá. Pri vypracovávaní osnovy učebníc sa zohľadňuje viac hľadisko

praktickej aplikácie biológie, menší dôraz sa kladie na systematické triedenie. Dr. Herichová sa zaoberala novým vysokoškolským zákonom a vysokoškolským učebným plánom v odbore biológie, kde sa botanike dáva menej priestoru ako predtým. Z diskusie vyšla požiadavka, aby obe spoločnosti ďalej vyvíjali iniciatívu pri rozvoji čs. výchovno-vzdelávacej sústavy a výraznejšie sa podieľali najmä pri tvorbe učebníc.

Aké akcie väčšieho rozsahu pripravujú národné botanické spoločnosti v najbližších rokoch? ČSBS bude r.1981 organizovať floristický kurz v okolí Č. Krumlova /3.-11.7./, v septembri v Prahe jednodňový seminár "Prognózy botanických disciplín" /námetová spolupráca s SBS/ a pracovnú konferenciu "Demografia a bionómia vybraných druhov" v dňoch 24.-26.11. takisto v Prahe. V r.1982 si ČSBS pripomenie 70. výročie svojho založenia a pri tejto príležitosti zvolá v júli zjazd /asi do Č. Budějovic/. Okrem toho sa plánuje floristický kurz. Slovenská botanická spoločnosť bude r. 1981 poriadat' 3 semináre /Deň rastlinnej cytológie, Taxonomické problémy, Algologický seminár/ a floristický kurz /pravdepodobne na vých. Slovensku/, avšak s pomerne malým počtom účastníkov. V r. 1982 sa bude SBS podieľať na organizácii 7. medzinárodného sympózia rastlinnej cytoembryológie, ktorého gestorom je ÚEBE SAV. Vo výhľadovom pláne na rok 1983 je pracovná konferencia Taxonomické problémy, Deň rastlinnej cytológie a dve akcie s medzinárodnou účasťou: Kolokvium o synantropnej flóre a vegetácii a Algologické sympóziu v Smoleniciach /september/. IV, zjazd SBS sa bude konať r. 1984 v Nitre.

RNDr. F.Hindák, DrSc.
vedecký tajomník SBS

Zo života sekcie pre výskum synantropnej flóry a vegetácie

Dňa 10. júna 1980 sa v spolupráci s ÚKSUP-om uskutočnila exkurzia na pozemky štátnych majetkov v Gabčíkove, na ktorej sa zúčastnili pracovníci 9 inštitúcií. Cieľom exkurzie

bolo oboznámenie sa s lokalitami výskytu psiarky roľnej /*Alopecurus myosuroides* Huds./. Exkurziu organizovala okresná inšpektorka s. G. Riedelová. Pracovníci ŠM v Gabčíkove Ing. Hupka a Ing. Végh informovali účastníkov o miestnych prírodných a poľnohospodárskych pomeroch a o skúsenostiach s ničným burín v kultúrach. Priamo v teréne poukázali na škodlivosť psiarky roľnej v porastoch pšenice, kukurice a jačmeňa. Ich výklad doplnili dr. Vl. Jehlík, CSc., doc. Fr. Kühn, CSc. a prom. biol. O. Ťavoda.

Psiarka ako veľmi expanzívna, karanténna rastlina s segetálnych a ruderalných spoločenstvách si vyžaduje podrobnejšie štúdium biologických vlastností, schopností rozširovania a reakcie na herbicídy. Preto sa dohodlo, že zástupcovia ÚKSUPu a SBS vypracujú plán boja proti psiarke roľnej na pozemkoch ŠM.

V priebehu exkurzie poukázal Ing. Hupka na problematiku niektorých vlhkomilných burín na poliach, ktoré sa nedajú bežnými agrotechnickými a chemickými metódami odstrániť. Týka sa to najmä šariny morskej /*Bolboschoenus maritimus* L. Palla/, ktorá je na poliach pozostatkom z predchádzajúcich prirodzených porastov. Šarina má podzemky, na konci ktorých sú vajcovité hľuzy a tie sa pri agrotechnických úkonoch rozširujú na poli. Vo vlhkej ornici majú značnú regeneračnú schopnosť. K postupnému vykynoženiu šariny morskej z obrábaných polí by prispelo zníženie hladiny podzemnej vody.

Účastníci exkurzie sa oboznámili tiež s problematikou ďalších obťažných burín, akými sú láskevec ohnutý a láskevec zelenoklasý /*Amaranthus retroflexus* L., *A. hybridus* L. subsp. *chlorostachys* /Willd. Hej./. Láskevec zelenoklasý je karanténny druh, ktorý sa v poslednom desaťročí lavínovite šíri do zeleninárskych a iných kultúr. Javí sa preto veľmi aktuálne podrobné štúdium biologických vlastností týchto druhov, najmä spôsobov ich rozširovania.

V poslednej časti exkurzie sa účastníci oboznámili s problematikou vegetácie v mŕtvych ramenách Dunaja v oblasti

výstavby vodného diela na Dunaji /dr. H. Otahelová, CSc./.

Počas exkurzie sa našli nové lokality viaverých v ČSSR vzácné sa vyskytujúcich rastlín /Geranium molle, Scle-rochloa dura/ a lokality karanténneho druhu Artemisia annua v obci Gabčíkovo.

RNDr. T. Krippelová, CSc.

P e r s o n á l i e

Životné jubileum RNDr. Márie Jasičovej, CSc.

V tomto roku sa dožíva významného životného jubilea vedecká pracovníčka oddelenia systematiky rastlín ÚEBE CBEV SAV RNDr. Mária Jasičová, CSc.

Jubilantka sa narodila 4. februára 1926 v Jablonici, okr. Senica. Po ukončení gymnaziálnych štúdií v Trnave sa zapísala na Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave, kde študovala prírodopis a zemepis. Už počas štúdií sa zamerala na floristiku, fytogeografiu a rastlinnú systematiku - odbory ktorým ostala verná dodnes.

Dlhoročné odborné vedomosti a skúsenosti využíva dr. Jasičová pri spracúvaní diela Flóra Slovenska. Podielala sa na úprave I. zväzku a spracovala pododdelenie Conyferophytina pre II. zväzok menovaného diela. V treťom zväzku Flóry Slovenska kriticky prehodnotila viaceré čeľade divorastúcej kveteny nášho územia. K pozoruhodným výsledkom dospela pri taxonomických štúdiách rodov Anthyllis, Vaccinium, Empetrum, Oxalis, Geranium a i.

Viac rokov venuje pozornosť botanickej nomenklatúre a slovenskej odbornej terminológii. V tejto oblasti pôsobí aktívne v nomenklatorickej komisii na pôde SBS.

Doterajšiu bohatú vedeckú činnosť jubilantky ohodnotilo Predsedníctvo SAV udelením striebornej plakety SAV z príležitosti 25. výročia založenia SAV.

Do ďalších rokov želáme dr. Jasičovej veľa zdravia, tvorivého elánu a mnoho pracovných a osobných úspechov.

RNDr. K. Zahradníková, CSc.

RNDr. Milan Kaleta, CSc. - päťdesiatročný

Dr. Kaleta sa narodil 9. mája 1931 v Bratislave. Pochádza zo štvordetnej rodiny pokrokovu zmyšľajúcich rodičov. Je vari zákonité, že proletárske prostredie, v ktorom vyrastal vyformovalo v ňom, popri vzácnych mravných a morálnych hodnotách aj dve lásky, ktoré v jeho živote zohrali rozhodujúcu úlohu a doslova determinovali oblasť jeho sebarealizácie. Ide o lásku k prírode a k športu. Pôsoobil ako pedagogický pracovník Ústredného domu pionierov a mládeže K.G. v Bratislave a ďalej študoval na PF UK, odbor geobotanika. V roku 1966 nastúpil do vtedajšieho Ústavu biológie krajiny SAV a zapojil sa do štúdia zmien rastlinných spoločenstiev v dôsledku antropickej činnosti, predovšetkým vplyvom priemyselných imisií. Pre jubilanta je typické, že vo svojich prácach presne hodnotí pozorované zmeny, hľadá zákonitosti a možnosti zovšeobecnenia pozorovaných zmien. V práci je rovnako usilovný ako kedysi v športovej činnosti. Za pomerne krátke obdobie jeho aktívnej vedeckovýskumnej činnosti publikoval, alebo pripravil do tlače 25 vedeckých a odborných prác, 14 vedeckopopularizačných prác; bol autorom alebo spoluautorom 5 záverečných správ. Dr. Kaleta je aktívny aj na poli vedecko-organizátorskej práce. Od roku 1972 je vedúcim oddelenia vplyvu imisií na ekosystémy ÚEBE SAV, ktoré usmerňuje k cieľavedomej a zodpovednej vedeckovýskumnej práci. Ako člen Slovenskej botanickej spoločnosti je aktívny v prednáškovej činnosti i ako konzultant pri exkurziách na lokality, ktoré fytocenologicky spracoval.

Predovšetkým však zostal skromným a pracovitým človekom s pevnými morálnymi zásadami a hlbokou láskou k rodine a pochopením pre spolupracovníkov.

Do ďalších rokov vedeckovýskumnej práce ako aj súkromného života mu všetci prajeme veľa zdravia a spokojnosti.

Ing. Ivan Horváth, CSc.

RNDr. Ivan Hrabovec päťdesiatnikom

Pochádza z Bratislavy /18.I.1931/. Po ukončení štúdia na PF UK /biológia a chémia/ pracoval ako asistent na Botanickom ústave, potom na Encyklopedickom ústave SAV a teraz pracuje v oddelení dejín vied a techniky na Historickom ústave SAV.

Odborný záujem sústreďuje dr. Hrabovec na dejiny biologických vied na Slovensku. Publikoval rad prác o prírodovedcoch, ktorých činnosť sa viaže na územie Slovenska, všímal si významnejšie vedecké podujatia, spolkovú činnosť a upozorňoval na dôležité pramene k dejinám biologických vied. Záslužnou prácou je knižná publikácia Dejiny biologických vied na Slovensku. Podrobná bibliografia prác jubilanta obsahuje vyše 80 citácií.

Pri kultúrnej a spoločensky významnej práci mu pomáha tichá skromná povaha, ale tým väčšia vytrvalosť a húževnatosť.

Do ďalších rokov želáme jubilantovi pevné zdravie, spokojnosť a úspechy v práci.

RNDr. Ing. D. Magic

Ž i v o t n é j u b i l e á

V prvom polroku 1981 sa dožívajú významných životných jubileí nasledovní členovia Sloveńskiej botanickej spoločnosti: Doc. Ing. V. Bojňanský, DrSc. /25.5.1921/, Ing. M.Dziak, CSc. /17.6.1931/, RNDr.M. Džatko, CSc. /29.8.1931/, RNDr.F.Gašpírik /24.6.1921/, A. Hlaváček /29.5.1906/, RNDr. I.Hrabovec /18.I.1931/, O.Hubová /24.3.1926/, RNDr. M.Jasičová, CSc. /4.2.1926/, RNDr. M.Kaleta, CSc. /9.5.1931/, RNDr. S.Klenovská, CSc. /2.1.1926/, Ing. Š.Mihálik /3.4.1931/, RNDr. J.Michalko, CSc. /4.6.1921/, prof. RNDr. Ľ.Pastýrik, DrSc. /18.8.1911/, Ing. B.Porubská /22.3.1926/, RNDr. M.Rajczyová /5.8.1921/, K.Stivín /3.4.1911/, RNDr.M.Verešíková /23.6.1926/, Ing.M.Vrba /18.2.1931/.

V e d e c k é p o d u j a t i a

Kolokvium o burinových a ruderálních spoločenstvách

Dňa 29.11.1980 usporiadala sekcia pre synantropnú botaniku pri ČSBS v Prahe a sekcia pre výskum synantropnej flóry a vegetácie pri SBS v Bratislave kolokvium na tému "Změny druhového složení a rozšíření plevelných a ruderálních fytocenoz". Zúčastnilo sa ho 60 vedeckých pracovníkov, z toho 3 zo zahraničia /prof. A. Terpö z MĚR, Dr. W. Hilbig a Dr. E. Klotz z NDR/.

Kolokvium otvoril Ing. K.Kopecký, CSc. a viedli ho člen korešp. S. Hejný a dr. T.Krippelová, CSc. Dr. P.Eliáš, CSc. hovoril o zmenách synantropnej flóry a vegetácie na západnom Slovensku za posledných 40 rokov. Dr. L. Vaněčková, CSc., dr. F. Grüll, CSc. a dr. J. Husáková poukázali na zmeny druhového zloženia a štruktúry synantropných fytocenóz vplyvom hospodárskej činnosti v oblasti Moravského krasu a v Krkonošskom národnom parku. O procese synantropizácie v rybníčných nádržiach referovali člen korešp. S. Hejný a dr. Š.Husák, CSc. O rastlinných spoločenstvách niektorých poľnohospodárskych závodov v západných Čechách hovorila dr. M. Šandová, CSc. Plevelovú vegetáciu na Morave od mladšej doby kamennej dodnes zhodnotil doc. dr. F. Kühn, CSc.

Dr. H. Hilbert, CSc. zhodnotil ruderálnu vegetáciu ako súčasť prírodného komplexu mestskej aglomerácie a jej závislosti na hospodárskej činnosti človeka. Výskyt synantropných halofytných spoločenstiev dopravných a priemyselných objektov v strednej Európe posúdil dr. V. Jehlík, CSc., Ing. K.Kopecký, CSc. referoval o vzťahoch medzi zmenami prímestskej vegetácie a priebehom alergických onemocnení dýchacích ciest na príklade juhozápadného sektoru Prahy. Dr. A. Pyšek, CSc. a dr. H.Zemanová hovorili o indikácii znečisťovania ropnými uhl'ovodíkmi na základe zmien vegetačného krytu a o reakcii niektorých rast-

linných druhov na umelú kontamináciu ropnými uhľovodíkmi. Prof. A. Terpö z Budapešti prostredníctvom diapozitívov priblížil účastníkom kolokvia masový výskyt niektorých hospodársky významných synantropných druhov v Maďarsku. V diskusii sa poukázalo na potrebu monotematických kolokvií.

RNDr. M. Zaliberová, CSc.

Dôležité upozornenie!

V tomto roku bude OSVS vydávať členské legitimácie pre vedecké spoločnosti. Členské legitimácie obdržia iba členovia, ktorí si plnia svoje základné povinnosti, t.j. platia si riadne členské a odoberajú členský časopis *Biológia*, séria A-Botanika. Preto upozorňujeme členov, ktorí doteraz nezaplatili členské za posledné roky, aby tak urobili pri platení členského za rok 1981.

Jarný prednáškový cyklus SBS

24. 2.1981 o 9,00 h v knižnici SAV, Sienkiewiczova 1 seminár:
Doc. RNDr. R. Herich, CSc. Dynamika zmien chloroplastových
Doc. RNDr. J. Hudák, CSc. membrán. (Bližšie pozri str.10).
- 25. 2.
Doc. RNDr. J. Májovský: Allium ochroleucum agg. na Slovensku.
Doc. RNDr. A. Murín, CSc.: Frekvencia polyploidie rastlín na Slovensku.
4. 3.
Posedenie pri botanickej literatúre na katedre geobotaniky
PFUK, Moskovská 2a, Bratislava o 14,00 h.
- 18.3.
čl.korešp. ČSAV S. Hejný: Porovnanie ruderálnych spoločenstiev rôznych kontinentov /farebné dia/. Výročná schôdza sekcie synantropnej flóry a vegetácie.
- 25.3.
Ing. J. Strmeň, CSc.: Regenerácia bunkovej steny protoplastov hrachu /Pisum sativum/.
- 26.3.
Algologický seminár/OPE ÚEBE SAV, Dúbravská 14, 14,00 h/:
RNDr. G. Hanzlíková: Príspevok k stanoveniu trofického potenciálu.
RNDr. F. Hindák, DrSc.: Algologické kurzy v zahraničí /dia/. Najnovšia algologická literatúra - Výročná schôdza algologickej sekcie.
7. 4.
Valné zhromaždenie SBS, veľká zasadačka SAV, Dúbravská cesta, 14,00 h:
Program: Otvorenie
Správa o činnosti SBS za r.1980 a plán hl. akcií na 7 5RP
Správa revizorov
Udelenie titulov čestný a zaslúžilý člen SBS
Prednáška doc. Ing. E. Klimu, CSc.: Lesné ekosystémy skúmané v rámci projektu Človek a biosféra /MaB/ v USA a Kanade /farebné dia/.
- 8.4
RNDr. Š. Maglocký, CSc.: Poznatky zo študijnej cesty v Leningrade. Výročná schôdza sekcie syst.botaniky a geobotaniky.
- 15.4.
Doc. RNDr. V. Feráková, CSc.: Ďalšia etapa floristicko-taxonického výskumu Devinskej Kobyly.
- 22.4.
RNDr. V. Kozinka, CSc.: Koreňový systém rastliny ako orgán príjmu a vedenia vody.
Ing. J. Kolek, CSc.: Poznatky z konferencie o strese v životnom prostredí.

29.4.

RNDr. T. Schwarzová: Aromatické druhy rodu *Chenopodium*
v ČSSR.

RNDr. T. Krippelová, CSc.: Zmeny štruktúry zošľapovaných
spoločenstiev zapríčinených exhalátmi.

6.5.

➤ RNDr. B. Křísa, CSc.: Vegetace severozápadních Himalájí
/dia/.

Pokiaľ nie je uvedené inak, prednášky sa konajú v zasadacej
miestnosti na Sienkiewiczovej 1, prízemie, o 14,00 h.

HOSTIA SÚ VÍTANÍ!

Exkurzie

Sekcia systematiky rastlín a geobotaniky plánuje v máji
jednodennú exkurziu do Malých Karpát. Podrobnejšie informá-
cie zašleme na bratislavské pracoviská.

Sekcia pre výskum synantropnej flóry a vegetácie usporiada
v lete (august-september) 4-dňovú exkurziu do typickej maďar-
skej pusty Hortobágy. Hranice ČSSR sa prekročia v Slovenskom
Novom Meste. Ubytovanie na slovenskej strane (2 noci) a v
Maďarsku (2 noci) sa zaistia v internátoch. Cestovné a diety
si hradia účastníci. Predbežné prihlášky do 31.marca t.r.
zašlite na adr.: RNDr. M. Zaliberová, CSc., ÚEBE SAV, Sienkie-
wiczova 1, 855 34 Bratislava.

Katedra fyziológie rastlín PrFUK v Bratislave a SBS SAV
Vás pozývajú na seminár DYNAMIKA ZMIEN CHLOROPLASTOVÝCH
MEMBRÁN, ktorý sa uskutoční v Bratislave dňa 24.2.1981 o
9,00 h v knižnici SAV, Sienkiewiczova 1. Cieľom podujatia,
ktoré vedecky a organizačne zabezpečujú doc.dr. Herich, CSc.
a doc.dr. Hudák, CSc., je prezentovať výsledky z oblasti vý-
skumu submikroskopickej štruktúry chloroplastových membrán a
oboznámiť s nimi pracovníkov rastlinnej cytologie a fyzioló-
gie. Na seminári sa prednesie 9 referátov pojednávajúcich o
morfológii zmien chloroplastových membrán.